

NY MUSIK

i samarbete med
Caroli församling

Allgén och Johanson – koraler mestadels

Claude Allgén: *I öster stiger solen upp*

Jesu, du mitt liv, min hälsa (nov. -45)

O Welt, ich muss dich lassen (4/9 -47)

In dulci iubilo (7/12 -52)

Quam oblationem

Led, milda ljus

Ackordssekvens

O, sacrum convivium (10/12 -52)

Ackordssekvens

Heut erst leb ich recht in Ehren

För alla helgon (13/3 -50)

Nu vilar hela jorden

Christe qui lux es 4-stämmig (1948)

S-E Johanson: *Jesus är min vän den bästa* (1957)

Koral ur Invocation, Koral och Fugato (1952)

Mitt vittne vare Gud (1962)

Gör min själ den trösten värdig (1962)

Hjälp mig, Jesu (1962)

Nu vilar hela jorden (1962)

Partita över koralen När världens hopp förtvinat stod, sats VI och III (1954)

Du som var den minstes vän (1955)

Claude Allgén: *Christe qui lux es* 2-stämmig

Den dag du gav oss, Gud, är gången (27/7 -49)

Vår blick mot helga berget går (29/7 -49)

O, huvud blodigt sårat (18/11 -47)

Ackordssekvens

Rosa, rorans bonitatem

Vad ljus över griften (5/4 -50)

Till härlighetens land igen (9/4 -51)

Ackordssekvens

Si confiteamur peccata nostra (1949)

Si dixerimus, quoniam non peccavimus (7/2 -49)

Upp, min tunga (15/12 -49)

Nu haver denna dag (30/3 -50)

Lördag den 7 mars 2020, kl. 16.00
Caroli kyrka, Borås

Björn Nilsson – orgel,
med assistans av Cecilia Widman

Koraler för kör a cappella är en samling om 22 koralsättningar som **Claude Loyola Allgén** (1920–1990) komponerade mellan oktober 1945 och december 1952. Sex av dessa är uttalat kontrapunktiska. Resterande är traditionellt ackordiska. Av dem spelas här samtliga som är fyrstämmiga. Kännetecknande är en totalt sett ganska kärv sats, men med plötsliga, oförmedlade språng mellan trånga och spretiga ackord, mellan konsonans och dissonans. Till dags dato har veterligen endast två av korallerna framförts av kör – om än med stöd eller delvis ersatt av instrument.

O Welt, ich muss dich lassen (4/9 -47), över Heinrich Isaacs *Innsbruck, ich muss dich lassen*, utgör också startpunkt för två variationsverk för stråkkvartett/orkester, då med titeln på latin – *O munde, volo te dimittere*.

Av samtliga satser i Allgéns koralsamling är två specifikt komponerade för kör eller orgel. **In dulci iubilo** (1952) är en av dem. Eftersom den är skriven för manskör håller orgeln följljaktligen till i de nedre regionerna. Denna koralsättning ligger även till grund för två större orgelverk.

Den icke daterade **Quam oblationem** för trestämmig kör (texten är en nattvardsbön) är egentligen inte en koral, men den blandar på sedvanligt allgénskt manér sträva och söta klanger på det minst klavbundna sätt man kan föreställa sig.

Vad som här kallats **Ackordssekvens** är enbart en harmonisk idé som Allgén skrivit ner i en av sina skissböcker, det rör sig alltså egentligen inte om någon utarbetad komposition. Enbart kvartackord – med ett enda men signifikativt undantag – skri-der fram i näranog konstant motrörelse.

Det är lite svårt att föreställa sig att den fristående lilla **O, sacrum convivium** för tvåstämmig damkör (1952) faktiskt skulle kunna sjungas.

Heut erst leb ich recht in Ehren, även den tvåstämmig, återfanns i en av tonsät-tarens skissböcker. Det kunde ha varit en alldeles normal 1400-talsmelodi, om det inte vore för de rytmiska snedstegen, samt det faktum att den presenteras som kanon på det minst insmickrande av insatsavstånd.

Nu vilar hela jorden är en av de tätaste av Allgéns koralsättningar, man kan nästan tala om klangerna som ambulerande kluster.

Christe, qui lux es, över en melodi från 600-talet (1948), är en strikt kanon uppbyggd av två parallellorganum, så att överstämmorna förs på kvart- och understämmorna på kvintavstånd. Resultatet präglas av påtaglig kärvhet. För varje repetition av melodin stiger den en helton, ackompanjerad av en dynamisk stegring. Stycket är komponerat för kör eller orgel.

Sven-Eric Johanson (1919–1997) var inte bara tonsättare utan även organist. Som sådan var han framför allt en av de verkligt stora improvisatörerna. I hans verklista finns flera större orgelverk, men framför allt en mängd orgelkoraler.

Jesus är min vän den bästa är det ena av *Två koralförspel* (1957) tillägnade Henrik Jansson, sedermera domkyrkoorganist i Göteborg. Denna trestämmiga manualiter, alltså musik för orgel utan pedal, spelas här två gånger, först andra gången i det av tonsättaren föreskrivna tempot. En intrikat historia.

Mer än hälften av *Invocation, Koral och Fugato* (1952) upptas av det avslutande fugatot. Koralen, som är sömlöst infogad mellan de övriga satserna, ger här – ryckt ur sitt ursprungliga sammanhang – måhända ett något rumpflugget intryck. Verket är tillägnat organisten och tonsättaren Bengt Hambreaus, den mest namnkunnige av dedikanterna och den ende av dem som inte var huvudsakligen verksam i Göteborg, där han dock uruppförde det på konserthusorgeln.

Orgelbok MCM (vilket väl utläses 1900, således en orgelbok för 1900-talet) är ett till formatet litet häfte innehållande 15 orgelkoraler, varav drygt hälften manualiter, plus ett mellanspel med den ovanliga titeln *Intermedium*. Koralerna uruppfördes en och en av tonsättaren själv under en sommar då han vikarierade i Borgholms kyrka. Här spelas de tvåstämmiga *Mitt vittne vare Gud, Gör min själ den trösten värdig, Hjälp mig, Jesu* och *Nu vilar hela jorden* (1962).

Den sexsatsiga *Partita över När världens hopp förtvinat stod* (1954) tillägnades organisten, körledaren m.m. Lennart Svegelius. Här framförs sats VI och III.

Du som var den minstes vän skrevs julen 1955 till Torsten Sörenson, organist i Oscar Fredriks kyrka i Göteborg och liksom Johanson en synnerligen flitig tonsättare. Stycket utgår från en tolvtonsmelodi och kan nog närmast beskrivas som en

tvåstämmig invention med koralmelodin i basen. En sinnrik historia. Den spelas här två gånger, första gången utan basmelodin.

Även i den tvåstämmiga versionen av *Christe, qui lux es*, komponerad i Innsbruck 1953, klättrar melodin ett helt tonsteg för varje varv, men understämman följer inte med, utan agerar fri radikal och sätter varje gång in på nytt avstånd.

Den dag du gav oss, Gud, är gången (27/7 -49) återfinns liksom övriga koraler visserligen i 1986 års psalmbok, men nu med en helt annan melodi än den Allgén kände.

O huvud, blodigt sårat (1947) är – bortsett från den fyrstämmiga, expansiva *Christe, qui lux es* – den enda av Allgén's koralsättningar med föreskrivet varierad dynamik.

Rosa, rorans bonitatem (sannolikt komponerad 1950) är en evighetskanon över en mycket karaktäristisk allgénmelodi, som börjar rent tonalt, men snart vandrar iväg mot tolvtonens gränstrakter.

Den inte särskilt korallliknande *Vad ljus över griften* (5/4 -50) är den enda tvåstämmiga satsen i koralsamlingen.

Si confiteamur peccata nostra är en femstämmig, harmoniskt storslagen körsats som aldrig offentliggjordes men som efter tonsättarens död återfanns i hans skissböcker. Där följs den – attacca! – av *Si dixerimus, quoniam non peccavimus* för enstämmig damkör (7/2 -49). Båda dessa körverk blev ett par månader senare bärande element i orgelverket *Introitus, Choral och Liturgi*.

Med tack till:

Tore G. Wärenstams stiftelse

Sparbanksstiftelsen
Sjuhärad

MUSIK
VERKET